

Početna stranica>Zakonodavstvo i sudska praksa>Nacionalno zakonodavstvo

Valsts tiesību akti

Austrija

Ievads — šajā lapā ir sniegta informācija par Austrijas tiesību sistēmu, kā arī Austrijas tiesību pārskats.

Tiesību avoti

Tiesību aktu veidi — apraksts

Austrijas tiesību sistēmas pamatā ir rakstveida tiesību akti (gesatztes).

Saskaņā ar Austrijas federālo konstitūciju papildus federālajam (konstitucionālajam) likumam deviņās federālajās zemēs pastāv atsevišķs federālās zemes (konstitucionālais) likums. Provinču konstitucionālās tiesības nedrīkst būt pretrunā federālajām konstitucionālajām tiesībām, un tāpēc tās ir **pakļautas tām**. Tomēr praksē nepastāv šāda federālo un zemju tiesību hierarhija. Kopš 1988. gada federālās zemes var noslēgt starptautiskus līgumus jautājumos, kas ietilpst federālo zemju kompetencē. Tomēr ar ārpolitiku saistītos jautājumos prioritārā kompetence ir federālajai valdībai.

Paražu tiesību statuss un judikatūra

Paražu tiesībām ir ļoti ierobežota nozīme.

Augstāko tiesu spriedumi sniedz vērtīgus norādījumus tiesību aktu piemērošanai, un tie ir ļoti svarīgi. Tomēr tiesu iestāžu tiesības nav oficiāli atzītas par tiesību avotu.

Iestāžu tiesību akti

Principā valsts ietver suverenitātes aktus — valsts iestāžu aktus, kas izdod rīkojumus, likumus (lēģislatīvos aktus), administratīvos aktus (izpildes aktus) un tiesu nolēmumus (tiesu aktus).

Likumos precizē administratīvos aktus, attiecībā uz kuriem administratīvās iestādes ir pilnvarotas. Tas var būt, piemēram, paziņojumu (individuālu aktu) izdošana vai regulu pieņemšana (vispārējās tiesību normas). Var apsvērt arī tiešas administratīvas iestādes un piespiedšanas darbības, ja, piemēram, policijas operāciju gadījumā, lai novērstu apdraudējumu, ir nepieciešama tūlītēja oficiāla iejaukšanās.

Starptautiskie tiesību avoti un Eiropas Savienības tiesības

Austrijas **konstitūcija** nosaka, ka vispārēji atzītas starptautisko tiesību normas ir Austrijas federālo tiesību sastāvdaļa, un paredz starptautisko līgumu iekļaušanu **Austrijas** tiesību sistēmā (ar vai bez specifiskiem tiesību aktiem). Starptautiska līguma noteikuma vietu valsts tiesību sistēmā nosaka tā saturs. Lai Austrijas parlamenta apakšpalātā (Nationalrat) apstiprinātu starptautisku līgumu, ar ko groza vai papildina konstitūciju, ir nepieciešams tāds pats īpašais balsu vairākums kā federālo konstitucionālo likumu apstiprināšanai. Līgumiem, ar ko tiek grozītas vai papildinātas rakstītās tiesības, ir nepieciešams tāds pats kvorums kā šo tiesību apstiprināšanai.

Principā federālais prezidents slēdz valsts līgumus pēc federālās valdības vai tās pilnvarota federālā ministra lūguma. Politisku līgumu vai līgumu, kas groza vai papildina tiesību aktus, noslēgšanai ir nepieciešams iepriekš saņemt parlamenta apakšpalātas atļauju. Federālais prezidents var pilnvarot federālo valdību vai attiecīgus federālās valdības locekļus noslēgt noteiktu kategoriju starptautiskos līgumus, kas nav nedz politiski, nedz arī groza vai papildina tiesību aktus.

Kopš **Austrijas pievienošanās Eiropas Savienībai 1995.** gada 1. janvārī Austrijas konstitucionālās tiesības vairs nenosaka attiecīgo tiesību pamatsistēmu, bet arī Eiropas Savienības tiesības (**konstitucionālisms**). Saskaņā ar dominējošo viedokli **Savienības tiesības ir pārākas par valsts tiesībām** un tādējādi arī par vienkāršām federālajām konstitucionālajām tiesībām, **bet** ne par Federālās konstitūcijas pamatprincipiem.

Pamatakti

Civiltiesības

Civillietās jurisdikciju pirmajā instancē parasti īsteno rajona tiesas un apgabaltiesas. Ārpus Vīnes rajona tiesas un apgabaltiesas izskata arī komercietas.

Turklāt apgabaltiesām maksā darba un sociālā nodrošinājuma lietas. Tikai Vīnē ir sava rajona tiesa komercietās, sava komercietas un sava darba un sociālo lietu tiesa.

Jurisdikcija principā tiek sadalīta starp tiesām atkarībā no prasības rakstura (objektīvā jurisdikcija), un to nosaka, pamatojoties uz strīda apmēru attiecībā uz visām lietām, kas nav tik nošķirtas no apgabaltiesām vai apgabaltiesām. Lietas veidam vienmēr ir prioritāte pār vērtības kritēriju.

Rajona tiesām ir jurisdikcija, pamatojoties uz prasības būtību, piemēram, lielākajā daļā ģimenes tiesību vai īres strīdu. Reģionālajām tiesām ir jurisdikcija atbilstoši prasības būtībai, piemēram, strīdiem saskaņā ar Atomatbildības likumu, Oficiālo atbildības likumu, Datu aizsardzības likumu, konkurences un autoritātes tiesību aktiem. Rajona tiesām ir jurisdikcija lietās, kurās prasības vērtība ir līdz EUR 15000, un apgabaltiesas ir kompetentas lietās, kurās prasības vērtība pārsniedz EUR 15000.

Ikvienam ir vispārēja jurisdikcija, jo viņam ir personīga saikne ar tiesu apgabalu. Prasības parasti tiek celtas atbildētāja parastajā tiesā. Privātpersonas pastāvīgo jurisdikciju parasti nosaka vieta, kur ir tās domicils vai pastāvīgā dzīvesvieta; personai var būt vairāk nekā viena parastā tiesa. Juridiskās personas pastāvīgo jurisdikciju parasti nosaka pēc tās juridiskās adreses atrašanās vietas.

Komerctiesības;

Tikai Vīnē ir specializētas civiltiesas komercietās, proti, Bezirksgericht für Handelssachen (Tirdzniecības tiesa) un Handelsgericht Wien (Vīnes Komerctiesā), kā arī specializēta civillietu tiesa darba un sociālā nodrošinājuma lietās, proti, Arbeit- und Sozialgericht Wien (Vīnes Darba un sociālo lietu tiesa). Visos pārējos rajonos komercietas un lietas, kas attiecas uz darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām, izskata vispārējās jurisdikcijas tiesas. Teritoriālo jurisdikciju komercietās un lietās, kas attiecas uz darba un sociālā nodrošinājuma tiesībām, parasti reglamentē vispārējās civilprocesa normas.

Administratīvās tiesības

Administratīvās tiesības vispārīgi reglamentē kā "publiskās" tiesības, administratīvo struktūru organizāciju un administratīvo iestāžu procesuālās tiesības, kā arī attiecības starp valsti un tās pilsoņiem, tiesību aktu adresātu rīcības pienākumus un valsts pārvaldes lēmumu pieņemšanas materiāltiesiskos kritērijus. Daudzās konkrētās administratīvo tiesību jomās, piemēram, pilsonība un ārvalstnieki, policija un būvniecības tiesības.

Papildus rīcībai, kas sodāma ar tiesu, administratīvās krimināltiesības reglamentē to, kas saskaņā ar administratīvajām krimināltiesībām ir uzskatāms par administratīvu pārkāpumu.

Citas administratīvo tiesību apakšjomas ietver noteikumus par administratīvo procesu un (administratīvo) tiesisko aizsardzību. Administratīvo iestāžu lēmumus, piemēram, lēmumus, var pārsūdzēt administratīvajās tiesās, pārsūdzot pārsūdzību.

Tiesību normu hierarhija

Federālais konstitucionālais standarts paredz divu trešdaļu balsu vairākumu Nacionālajā padomē, kurā piedalās vismaz puse locekļu.

Turklāt šādā veidā pieņemti tiesību akti ir skaidri jāapzīmē kā “konstitucionālais likums” vai “konstitucionālā norma”.

Salīdzinājumam federālajās rakstītajās tiesībās balstītu normu pieņemšanai ir nepieciešams absolūtais balsu vairākums, balsojumā piedaloties vismaz trešdaļai apakšpalātas deputātu.

1. Konstitūcijas pamatprincipi

Austrijas Konstitūcijas pamatprincipi (pamatprincipi) ir Austrijas tiesību sistēmas galvenie pamati:

demokrātiskuma princips;

varas dalīšanas princips;

tiesiskuma princips

republikāniskais princips;

federālās valsts princips;

liberālisma princips.

Kopumā šie pamatprincipi veido **konstitucionālo kārtību**.

Tiem ir ievērojama konstitucionāla nozīme. Ja federālās konstitūcijas grozījums atsakās no kāda no vadošajiem principiem vai būtiski maina attiecības starp principiem, tās tiek uzskatītas **par vispārējām izmaiņām un ir vajadzīgs referendums**.

2. Primārās un sekundārās Eiropas Savienības tiesības

Austrijas pievienošanās Eiropas Savienībai 1995. gada 1. janvārī nozīmēja būtisku Austrijas konstitūcijas grozīšanu. Kopš pievienošanās Austrijas konstitucionālās tiesības vairs nenosaka attiecīgo tiesību pamatsistēmu, bet arī Eiropas Savienības tiesības (**konstitucionālisms**). Saskaņā ar dominējošo viedokli **Savienības tiesības ir pārākas par valsts tiesībām** un tādējādi arī par vienkāršām federālajām konstitucionālajām tiesībām, bet ne par Federālās konstitūcijas pamatprincipiem.

3. “Parastās” federālās konstitucionālās tiesības

Konstitucionālās tiesības paredz politiskās darbības “spēles noteikumus”, jo tās nosaka:

likumdošanas procedūra

augstāko valsts iestāžu statusu;

federālās valdības un federālo zemju savstarpējās attiecības likumdošanas procesa un likumu piemērošanas kontekstā; un

publisko tiesību tiesu īstenoto valdības darba uzraudzību.

4. Federālie likumi

Atbilstoši konstitūcijā ietvertajam tiesiskuma pamatprincipam likumu piemērošana valsts administrācijas un tieslietu jomā ir veicama saskaņā ar likuma prasībām. Federālā konstitūcija sadala likumdošanas varu starp federālo valdību un zemēm.

Regulas

Noteikumi (Verordnungen) ir **vispārējās tiesību normas, ko pieņem administratīvās iestādes un kas ir saistošas** visām likuma subjektiem. Konstitūcija sniedz vispārēju pilnvarojumu izstrādāt īstenošanas kārtību, kurā detalizētāk tiek izklāstīti vispārējie noteikumi, kas visbiežāk ietverti likumos. Noteikumiem, ar ko groza vai papildina likumu, ir vajadzīga skaidra konstitucionāla atļauja.

6. Lēmumi

Lēmumi (Bescheide) pārsvarā ir administratīvi akti, ar kuriem tiek piemēroti likumi un kas ir attiecināmi tikai uz konkrētajā lēmumā norādītajām personām.

Likumdošanas procedūras

Likumdošanas iniciatīva

Likumprojektus parlamenta apakšpalātai var iesniegt:

Vienlaikus apakšpalātā izskatīšanai var arī iesniegt pilsoņu iniciatīvu, ko parakstījuši 100000 vēlētāju vai sestā daļa vēlētāju trīs federālajās zemēs.

Praksē lielāko daļu likumdošanas iniciatīvu iesniedz federālā valdība. Federālās valdības likumprojektiem ir jāsaņem visu valdības locekļu vienprātīgs atbalsts. Pirms tam kompetentā federālā ministra izstrādātais likumprojekts tiek publicēts izskatīšanai citās iestādēs (Länder, interešu grupās).

Tiesību akta pieņemšana

Pēc pieņemšanas parlamenta apakšpalātā likumprojekti ir jāapstiprina arī augšpalātā. Likumprojekti par federāliem finanšu jautājumiem nav jāiesniedz augšpalātā, jo attiecībā uz tiem apakšpalātai ir dota federālā suverenitāte. Pēc tam kanclers likumprojektus iesniedz prezidentam apstiprināšanai.

Parlamenta apakšpalāta var nolemt, ka par likumprojektu ir rīkojams referendums. Referendumu var arī pieprasīt apakšpalātas deputātu vairākums. Šādā gadījumā likumprojekts, ko apakšpalāta jau ir pieņēmusi, pirms apstiprināšanas ir jāatbalsta referendumā.

Referendums ir jārīko arī gadījumā, ja tiek veikti būtiski konstitūcijas grozījumi.

Prezidents ar parakstu apliecina, ka likums ir pieņemts atbilstoši konstitūcijai. Apstiprinājumu paraksta arī kanclers.

Tiesību aktu var atcelt tieši (formāla atcelšana) vai pieņemot jaunu tiesību aktu, kura saturs ir pretrunā ar iepriekšējām normām (materiāla atcelšana), formāli nenorādot, ka iepriekšējās normas vairs nav spēkā (lex posterior derogat legi priori). Konkretizētiem noteikumiem ir prioritāte attiecībā pret vispārīgiem noteikumiem (lex specialis derogat legi generali). Turklāt likuma spēkā esamība var tikt ierobežota jau no paša sākuma.

Izsludināšana, publicēšana un stāšanās spēkā

Pēc tam, kad Federālais prezidents to ir parakstījis (lai autentificētu konstitūciju) un līdzparaksta Federālais kanclers, Federālais likums tiek izsludināts Federālajā oficiālajā vēstnesī.

Ja vien likumā (ar atpakaļejošu spēku vai Legisvakanz) nav noteikts citādi, likums stājas spēkā tā izsludināšanas dienas beigās Federālajā Oficiālajā Vēstnesī.

Dažādu tiesību avotu pretrunu risināšana

Konstitucionālā tiesa kā tiesiskuma pamatprincipa izpaušme ir pilnvarota pārbaudīt likumu atbilstību konstitūcijai un noteikumu likumību (tā sauktā pārbaude tiesā).

Konstitucionālā tiesa lemj arī par “jurisdikcijas konfliktiem”, piemēram, starp tiesām un administratīvajām iestādēm, provinču un federālajām struktūrām, kas pieprasa jurisdikciju vai atsaka jurisdikciju tajā pašā lietā.

Savā “jurisdikcijā noteikt jurisdikciju” Konstitucionālā tiesa arī pieņem saistošu lēmumu par to, vai tiesību akts vai izpildes akts ietilpst federālās valdības vai federālo zemju kompetencē.

Augstāka ranga tiesību aktu piemērošana katrā atsevišķā gadījumā nav prioritāra.

Juridiskās datubāzes (ar atbilstošām saitēm)

Vai apspriešanās notiek bez maksas?

Jā. Tiesību aktiem un judikatūrai bez maksas var piekļūt tiešsaistē, izmantojot Federālo juridiskās informācijas sistēmu (RIS) <https://www.ris.bka.gv.at/>.

Kādās valodās datubāze ir pieejama?

Principā datubāze ir pieejama tikai vācu valodā. Vispārīgu informāciju un tiesību aktu izlasi var atrast angļu valodā, izmantojot angļu valodas ievadīšanas lapu (sk. saiti: [RIS juridiskās informācijas sistēma \(bka.gv.at\)](https://bka.gv.at)).

Kādi meklēšanas kritēriji ir pieejami?

Federālās juridiskās informācijas sistēmas (RIS) pamatā esošā datubāze ir sadalīta dažādās lietojumprogrammās, piemēram, “Federālie tiesību akti konsolidēti”, “Konsolidēti zemes tiesību akti”, “[Federālais Oficiālais Vēstnesis no 2004. gada](#)”, “[Staat- und Bundesgesetzblatt 1945–2003](#)” u. c. Papildus informācijas sniegšanai par Austrijas Republikas tiesību aktiem (piemēram, konsolidētajiem federālajiem un reģionālajiem tiesību aktiem, judikatūru) RIS kalpo arī kā juridiski saistoša publikācija inter alia Federālajos oficiālajos laikrakstos (kopš 2004. gada) un provinces oficiālajos laikrakstos (kopš 2014/15). Katram pieteikumam ir atsevišķa meklēšanas veidlapa ar meklēšanas iespējām, kas pielāgotas attiecīgajam pieteikumam. Piemēram, visbiežāk izmantotajā lietojumprogrammā “Federālie tiesību akti konsolidēti” meklēšanu var ierobežot, atsaucoties tostarp uz kritērijiem “meklēt vārdu”, “nosaukums, saīsinājums”, “publicācijas struktūra”, “tiesību aktu veids”, “indeksa numurs”, spēkā esamības datums un piemērojamība laikā. Ir iespējams arī meklēt pilnu tekstu kopējā datu kopā (ar nosacījumu, ka tas ir vācu valodā).

Sadaļā “Palīdzība/kontakts” ir pieejamas dažādas rokasgrāmatas par apakšpieteikumiem. Piemēram, RIS vaicājumu rokasgrāmata (sk. saiti [HandbuchBgblAuth.pdf \(bka.gv.at\)](#)) palīdz meklēt federālos Likumdošanas laikrakstus to juridiski saistošā (“autentiskajā”) versijā.

Lapa atjaunināta: 15/12/2023

Šis ir satura mašīntulkojums. Šīs lapas īpašnieks neuzņemas pilnīgi nekādu atbildību par šī mašīntulkojuma kvalitāti.